

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Effect of Maternal and Paternal Depressive Symptom Levels in the Postpartum Period on Marital Adjustment and Quality of Sexual Life

Doğum Sonu Dönemde Görülen Anne ve Baba Depresif Belirti Düzeyinin Evlilik Uyumunu ve Cinsel Yaşam Kalitesine Etkisi

Dilek Ayakdaş Dağlı¹ Ekin Dila Topaloğlu Ören²

Abstract:

The aim of this study was to investigate the effect of maternal and paternal depressive symptoms on marital adjustment and quality of sexual life in the postnatal period. The study was a cross-sectional and correlational study. The research data were collected from 60 couples who came to a state hospital obstetrics and gynaecology outpatient clinic for a follow-up visit by using an Individual Identification Form, Edinburgh Postnatal Depression Scale, Sexual Quality of Life Scale, and Marital Adjustment Scale. Percentage, mean, standard deviation, correlation analysis and regression analysis were used to analyse the relationship between variables. While there was a statistically significant and positive relationship between the mean total score of the Edinburgh Postnatal Depression Scale and the mean total score of the Marital Adjustment Scale ($r=0.704$, $p<0.05$), there was a statistically significant and negative relationship with the mean total score of the Sexual Quality of Life Scale ($r=-0.358$, $p<0.05$). While there was a statistically moderately significant and negative relationship between the mean total score of the Edinburgh Postnatal Depression Scale and the mean total score of the Marital Adjustment Scale of the fathers ($r=-0.562$, $p<0.05$), a statistically significant and negative relationship was found with the mean total score of the Sexual Quality of Life Scale ($r=-0.811$, $p<0.05$). In the regression analysis, maternal and observed depressive symptom levels predicted marital adjustment and sexual quality of life by 49.6% and 70%, respectively. In conclusion, depressive symptom levels of mothers and fathers affect both marital adjustment and quality of sexual life.

Keywords: Depressive Symptoms, Marital Adjustment, Mother and Father, Sexuality.

¹PhD, Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Division of Psychiatric and Mental Health Nursing, Izmir, Türkiye, E-mail: ayd_dilek@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7531-3552

²PhD, Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Division of Women's Health and Diseases Nursing, Izmir, Turkey, E-mail: ekindila.top@ikc.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-7665-4524.

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Dilek Ayakdaş Dağlı, Izmir Kâtip Celebi University, Balatçık Neighborhood, Airport Road No:33/2, Balatçık, 35620 Izmir, Turkey, E-mail: ayd_dilek@hotmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 10.09.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 05.12.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 17.12.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Ayakdaş Dağlı, D. & Topaloğlu Ören, E.D (2025). The Effect of Maternal and Paternal Depressive Symptom Levels in the Postpartum Period on Marital Adjustment and Quality of Sexual Life, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 59-65

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpjppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Çalışma doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma kesitsel ve ilişkisel türde bir araştırmadır. Araştırma verileri bir devlet hastanesi kadın doğum polikliniğine kontrole gelen 60 çiftten Birey Tanıtım Formu, Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EDSDÖ), Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği (CYKÖ), Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ) ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, yüzdeler, ortalama, standart sapma ve değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Annelerin Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği toplam puan ortalaması ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak güçlü düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunurken ($r=0,704$, $p<0,05$), Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği toplam puan ortalaması ile istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,358$, $p<0,05$). Babaların Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği toplam puan ortalaması ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunurken ($r=-0,562$, $p<0,05$), Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği toplam puan ortalamaları ile istatistiksel olarak güçlü düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,811$, $p<0,05$). Yapılan regresyon analizinde ise anne ve babalarda görülen depresif belirti düzeyleri evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini sırasıyla %49,6 ve %70 oranında yordamaktadır. Sonuç olarak anne ve babaların depresif belirti düzeyleri hem evlilik uyumlarını hem de cinsel yaşam kalitelerini etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Baba, Depresif Belirti, Evlilik Uyumu, Cinsellik.

Giriş

Yaşam süresi içerisinde aileye yeni bir bebeğin katılımı, aileyi önemli derecede etkileyen durumlardan biridir (Ahlborg, Misvaer ve Möller, 2009). Doğum sonu dönemde stresli yaşam olayları, evlilik sorunları, çocuğun bakımı ve fiziksel, ruhsal ve ekonomik sorunlar gibi nedenler depresif belirtilerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Doğum sonrası dönem hem anne hem de baba için zorlu bir süreçtir. Doğum sonu dönemde annelerde görülen depresyon görülme oranı Türkiye’de yapılan çalışmalarda %4.8-28.6 oranları arasında değişim gösterirken (Karaçam, Çoban, Akbaş ve Karabulut, 2018), Dünya’da %17.9-%30 oranları arasında değişmektedir (Gelaye, Rondon, Araya ve Williams, 2016). Bu süreçte, sadece annelerin değil, aynı zamanda babalarda da depresif belirtilerin olduğunu bildiren çalışmalar mevcuttur (Serhan, Ege, Ayrancı ve Kosgeroğlu, 2013; Top, Cetisli, Guclu ve Zengin, 2016). Babalarda postpartum depresyon insidansını inceleyen araştırma sonuçlarına bakıldığında % 1,2 ile %26 arasında değişen sonuçların olduğu görülmektedir (Biebel ve Alikhan, 2018; Goodman, 2004; Kim ve Swain, 2007; Paulson ve Bazemore, 2010; Ramchandani ve diğerleri, 2008; Top ve diğerleri, 2016). Ayrıca, babalarda görülen depresif belirtilerin annelere göre daha yavaş etkisini gösterdiği ve bir yıllık zaman diliminde oluşabileceği ve anne depresyonu ile ilişkili olarak arttığı bildirilmektedir (Matthey, Barnett, Ungerer ve Waters, 2000). Çalışmalarda doğum sonu depresyon ile ilişkili olarak partnerlerin birinde depresif belirtilerin olması ve aralarında olumsuz evlilik ilişkilerinin varlığı bildirilmektedir (Giallo ve diğerleri, 2013; Wee, Skouteris, Pier, Richardson ve Milgrom, 2011). Evlilik uyumu, partnerlerin uyum içerisinde yaşadığı, herhangi bir çatışma varlığında bu çatışma ile etkili baş ettiği ve çözüme ulaştığı, karşılıklı olarak gerçekleştirilen aktivitelerden doyum aldığı ve beklentilerinin karşılıklı karşlanması olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, partnerler arası etkili iletişimin sürdürülmesi, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri, evdeki sorumluluklarının paylaşılması ve anlaşmazlıkta ortak bir fikir benimsenmesi de evlilikte

uyumun unsurlarıdır (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkın, 2005). Evlilik uyumunu etkileyen önemli unsurlardan biri de cinsel yaşamdır ve ilk çocuğun doğumu, aile yaşamında bazı değişiklikleri beraberinde getirmektedir (de Pierrepont, Polomeno, Bouchard ve Reissing, 2016; Schlagintweit, Bailey ve Rosen, 2016). Doğum sonrası annelik rolüne uygunluk ve hormonal düzensizlikler sebebiyle cinsel yaşam kalitesi etkilenmektedir (Banaei ve Dashti, 2018; Saotome, Yonezawa ve Suganuma, 2018). Cinsel yaşam kalitesi, partnerlerin sağlıklı ve güvenli bir cinsel hayatının olması, cinsel davranışlara olumsuz etki eden faktörlerin olmaması, cinsel işlevin tam olması ve kişinin cinsel yaşamından memnun olmasıdır (Kütmeç, 2009). Doğum sonrası dönemde cinsel yaşam kalitesini, eşle sağlıklı iletişim kurabilme ve sosyal destek mekanizmalarının varlığı etkilemektedir. Yapılan bir araştırmada ailenin çocuk sahibi olduktan sonra cinsel yaşam kalitesi olumsuz yönde etkilendiği bildirilmiştir (Saotome ve diğerleri, 2018). Yapılan diğer bir çalışmada doğum sonu dönemde cinsel yaşamda sorun yaşayan (disparoni gibi.) kadınların cinsel yaşam kalitesinin olumsuz etkilendiği belirlenmiştir (Topaloğlu Ören ve Yaşar, 2023) Çalışmalarda da görüldüğü üzere doğum sonrası dönemde depresyon düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsel yaşam kalitesinin olumsuz etkilendiği, aynı zamanda evlilik uyumunun azaldığı yönündedir. Litaratürde bu konu hakkında ayrı ayrı çalışmalar yapılmış ancak değişkenler arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır. Bu özden hareketle bu çalışma doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Soruları

1. Anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik uyumuna etkisi var mıdır?
2. Anne ve baba depresif belirti düzeyinin cinsel yaşam kalitesi üzerine etkisi var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Deseni

Çalışma, kesitsel ve ilişkisel türdedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 01.04.2023-01.12.2023 tarihleri arasında bir devlet hastanesi kadın doğum polikliniğine rutin kontrole gelen çiftler oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmayı katılmaya gönüllü olan, doğum sonrası altıncı haftadan sonra rutin kontrole gelen, psikiyatrik hastalık tanısı almayan, miadında doğum yapan ve cinsel yönden aktif olan 60 çift dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, ilgili literatür taraması yapılarak hazırlanmıştır (Biebel ve Alikhan, 2018; Saotome ve diğerleri, 2018; Top ve diğerleri, 2016). Kişisel Bilgi Formu doğum sonu dönemindeki kadınların sosyo-demografik özelliklerini içeren 8 sorudan oluşmaktadır.

Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği (EDDÖ):

Ölçek Cox ve ark (1987) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 10 maddeden oluşmakta olup, 4'lü likert tiptedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Engindeniz (1996) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlılık kat sayısı 0.79 olup kesme noktası 12' dir. Elde edilen skor 12 puan ve altı ise hasta doğum sonu depresyon açısından riskli değil olarak, 12 puan ve üzerinde ise doğum sonu depresyon açısından riskli olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten 0-30 arasında puan alınmaktadır. Türkiye'de yürütülen daha önceki çalışmalarda EDDÖ kesim noktası 12 puan ve üzerinde olan kadınlar doğum sonu depresyon açısından riskli kabul edilmiştir (Top ve Karaçam, 2016) (Top ve Karaçam, 2016; Top ve diğerleri, 2016). Bununla birlikte T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan Doğum Sonrası Bakım Kılavuzunda, doğum sonu depresyon riski taşıyan kadınların belirlenmesinde EDDÖ'nin rutin olarak kullanılması önerilmektedir (Turkish Health Ministers, 2009). Bu örnekte güvenilirlik kat sayısı 0.73'dür.

Evlilik Uyumu Ölçeği: Ölçek Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş olup (Locke ve Wallace, 1959), Türkçeye uyarlaması Tutarel-Kışlak tarafından yapılmıştır (Kışlak, 1999). Çiftlerin genel evlilik uyumunu ve niteliğini ölçen ölçek toplamda 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten minimum bir puan, maksimum ise 58 puan alabilmektedir. Puan yükseldikçe evlilik uyumu artmaktadır. EUÖ'nün iç tutarlık katsayısı 0,84 olarak bulunmuş olup, bu örnekte güvenilirlik kat sayısı 0.75'dir.

Cinsel Yaşam Kalitesi Davranışları Ölçeği: Ölçek Symonds ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olup, Türkçeye uyarlaması 2005 yılında, Tuğut ve Gölbaşı tarafından gerçekleştirilmiştir (Symonds, Boolell ve Quirk, 2005; Tuğut ve Gölbaşı, 2018). Ölçek 6'lı likert tipli, 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin herhangi bir kesme noktası yoktur. Ölçekten alınan yüksek puan cinsel yaşam kalitesinin iyi olduğunu göstermektedir. Ölçeğin orijinalinde güvenilirlik katsayısı 0.83 olup, bu örnekte güvenilirlik kat sayısı 0.75'dir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS 25 paket programı ile çözümlendi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmış olup, ölçekler arası ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon analizi ve basit lineer regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 24.03.2022 tarih, 0148 sayı numarası ile etik onay ve araştırmanın yürütüleceği kurumdan uygulama izni (Tarih: 29.03.2023, Sayı: 212431200) alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan çiftlerden araştırmaya katılacağına dair sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan annelerin ve babaların yaş ortalamaları sırasıyla 34.98±2.61, 37.61±3.71' dir. Eğitim durumu incelendiğinde annelerin çoğu (%50) üniversite mezunu, babaların çoğu ise (%48,3) ilköğretim mezunudur. Annelerin %83,3'ü babaların ise tamamı çalışmakta olup, gelir düzeyini annelerin %66,7'si, babaların %83,3'ü orta düzey olduğunu belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Anne ve Babaların Tanıtıcı Özellikleri

	Anne (n= 60)	Baba (n= 60)
Yaş (Ort. ± SS)	34,98 ± 2,61 (25-39)	37,61 ± 3,71 (26-43)
	n	%
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	19	31,7
Lise	11	18,3
Üniversite ve üstü	30	50,0
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	50	83,3
Çalışmıyor	10	16,7
Gelir Düzeyi		
Yüksek	0	0
Orta	40	66,7
Düşük	20	33,3
Planlı Çocuk Sahibi Olma Durumu		
Planlı	50	83,3
Plansız	10	16,7
EPDS (Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği)		
12 puan üstü	20	33,3
12 puan altı	40	66,7
Toplam	60	100

Not. SS = Standart sapma. Katılımcıların tamamı kentsel bölgede yaşadığı ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan annelerin EDSDÖ toplam puan ortalaması 7.83±4.05, babalarinki ise 7.33±3.97'dir. EUÖ toplam puan ortalamaları ise annelerin 43.83±8.48,

babalarinki ise 40.16±16.63' dür. CYKÖ toplam puan ortalaması annelerde 82.96±8.74 iken babalarda 84.62±11.63 şekilde saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği Puan Ortalamaları

Ölçekler	Anne (Ort. ± SS)	Baba (Ort. ± SS)
EDSDÖ	7,83 ± 4,05	7,33 ± 3,97
EUÖ	43,83 ± 8,48	40,16 ± 16,63
CYKÖ	82,96 ± 8,74	84,62 ± 11,63

Not. EDSDÖ = Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, EUÖ = Evlilik Uyumu Ölçeği, CYKÖ = Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği. SS = Standart sapma.

Doğum sonu dönemde olan anneler ve babaların depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesi davranışlarına olan ilişki incelendiğinde annelerin EDSDÖ toplam puan ile EUÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif ve güçlü düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=0.704^{**}$, $p<0.05$). Babaların EDSDÖ ile EUÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif ve orta

düzye bir ilişki bulunmuştur ($r=-0.562^{**}$, $p<0.05$). Annelerin EDSDÖ ile CYKÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=-0.358^{**}$, $p<0.05$). Babaların EDSDÖ ile CYKÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif ve güçlü düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=-0.811^{**}$, $p<0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği Arasındaki İlişki

	EDSDÖ	EUÖ	CYKÖ
Anne			
1. EDSDÖ	1.00		
2. EUÖ	0.704**	1.00	
3. CYKÖ	-0.358**	-0.496**	1.00
Baba			
1. EDSDÖ	1.00		
2. EUÖ	-0.562**	1.00	
3. CYKÖ	-0.811**	0.453**	1.00

Not. EDSDÖ = Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, EUÖ = Evlilik Uyumu Ölçeği, CYKÖ = Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği. r = Pearson korelasyon katsayısı. $p < 0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Doğum sonu dönemde olan anne ve babaların depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesi davranışlarına olan etkisi incelendiğinde ise, annelerde olan doğum sonu depresif belirtiler anlamlı ve negatif yönde evlilik uyumunu etkilemekteyken, cinsel yaşam

kalitesini etkilemediği görülmüştür. Ayrıca babaların doğum sonu depresif belirti düzeyi, evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini anlamlı negatif yönde etkilemektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Depresif Belirti Düzeyinin Evlilik Uyumu ve Cinsel Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisini İnceleyen Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	B	Standart Hata	β	t	CI 95%	R	R ²	Adjusted R ²	p
Anne									
Sabit	-6.333	5.653	-	-1.120	-17.652, 4.987	0.704	0.496	0.478	0.267
Evlilik Uyumu	0.333	0.052	0.698	6.540	0.230, 0.437				0.000
Cinsel Yaşam Kalitesi	-0.005	0.050	-0.012	-0.108	-0.106, 0.095				0.914
Baba									
Sabit	29.948	2.118	-	14.142	25.707, 34.188	0.840	0.706	0.695	0.000
Evlilik Uyumu	-0.058	0.019	-0.244	-3.030	-0.097, -0.020				0.004
Cinsel Yaşam Kalitesi	-0.239	0.028	-0.701	-8.688	-0.295, -0.184				0.000

Not. β = Standart beta katsayısı. CI = Güven Aralığı. R² = Belirleme katsayısı. $p < 0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tartışma

Doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik doyumu ve cinsel yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada kadınların yaş ortalaması 34.98±2.61, erkeklerin yaş ortalaması 37.61±3.71 olup, kadınların çoğu üniversite mezunu ve erkeklerin çoğu ilkökul mezunudur. Çalışmada doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyi puan ortalamaları ortalama düzeyin altındadır. Puan ortalamaları ortalama düzeyin altında olsa da annelerin %33,3'ü depresyon düzeyini 12 puan üstü olarak belirtmiştir. Buda her üç anneden birinin depresyon açısından riskli olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalarda planlanmamış-istenmeyen gebelik öyküsü, düşük gelir düzeyi, mutsuz evlilik ilişkisi, eşle ilgili sorunlar, evlilik hayatından memnuniyetsizlik ve herhangi bir işte çalışmamanın depresyon açısından riskli olduğu görülmüştür (Alvarez-Segura ve diğerleri, 2014; Falah-Hassani, Shiri, Vigod ve Dennis, 2015; Karaçam ve diğerleri, 2018). Nitekim bu çalışmada da çiftler gelir düzeyini orta düzeyde belirtmiş olup kadınların %16,7'si, erkeklerin %33,3 'ü plansız ya da istenmeyen gebelik olduğunu bildirmişlerdir. Aynı zamanda yeni role adaptasyon güçlüğü, bebek bakımının getirdiği fiziksel ve duygusal enerji kaybı, yorgunluk, uyku düzensizlikleri ve kendini çekici görememe gibi nedenler depresyon riskini arttırabilir. Çalışmada babaların %16,7'sinin depresyon açısından riskli olduğu bulunmuştur. Hunt, Caldwell ve Assari (2015) düşük eğitim düzeyi ve gelirin baba depresyonunu etkilediğini belirtmiştir (Hunt, Caldwell ve Assari, 2015). Nitekim bu çalışmada da %48,3'ünün eğitim düzeyi ilkökuldür.

Çalışmada annelerin EUÖ toplam puan ortalamaları babalarinkinden daha yüksektir. Bazı çalışmalarda erkeklerin evlilik uyum puanları kadınlara göre daha yüksek bulunurken (Ng, Loy, Gudmunson ve Cheong, 2009; Yılmaz, İlketenci, Yılmaz ve Mamirova, 2018), başka bir çalışmada çalışmamıza benzer şekilde kadınların erkeklere göre evlilik uyumu puanları daha yüksek çıkmıştır (Kaura ve Lohman, 2007). Evlilik uyumu eşlerin birbirleri hakkında olumlu duygulara ve düşüncelere sahip olması, iyi iletişim kurabilme, oluşan çatışmayı çözebilme becerisi ve eşlerin zevk alarak birlikte etkinlikler yapabilmesi iyi bir cinsel uyum olarak tanımlanmaktadır (Akpinar ve Kırlioğlu, 2020; Kublay ve Oktan, 2015). Bazı çalışmalarda eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyetinin evlilik uyumunu en çok yordayan değişken olduğu görülmüştür (Bodenmann, Ledermann ve Bradbury, 2007; Kutlubay ve Aröz, 2021). Nitekim yapılan bu çalışmada kadınların algıladığı evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesi arasında negatif ve orta düzeyde bir ilişki çıkmıştır. Bir başka deyişle evlilik uyumu artarken cinsel yaşam kalitesi azalmaktadır. Bu sonuç şaşırtıcı olmakla birlikte, kültürel bir özellik olduğu düşünülmektedir. Ataterkil toplumlarında kadın hem iyi bir eş hem de çocuğuna iyi bir anne olmak zorundadır (Tekin ve Demirel Değirmenci, 2022). Aslında buna neden olan en önemli yapı ise geçmişten günümüze kadına yüklenen anlamdır. Kadına yüklenen bu önemli rol nedeniyle kadında işlevsel olmayan düşünceler ve inançlar oluşmaktadır. Bu düşünce ve inançlara '*eşimin istekleri benim için uygun olmasa bile yapmalıyım, 'Eşime karşı hissetmiş olduğum olumsuz duygularımı eşime belli etmemeliyim'*, gibi düşünceler örnek olabilir (Kızıl ve Nazlı, 2018). Bu bilişsel çarpıtmalar bu sonucun oluşmasına neden olabilir. Bir başka deyişle kadın evlilik

uyumu arttığında eşine iyi bir eş olduğunu düşünür, onu terk etmeyeceği algısı oluşur ve sonuçta cinsel olarak bir yakınlık kurmak istemeyebilir. Ancak evlilik uyumu azaldığında iyi bir eş olamadığı düşüncesi ile cinsellik davranışı arttırır ve bununla birlikte cinsel yaşam kalitesinin de artacağı düşünülmektedir.

Cinsel yaşam kalitesi puanları incelediğinde ise babaların annelerden daha iyi bir cinsel yaşam kalitesine sahip olduğu görülmüştür. Yeni role uyum sağlama çabası, yorgunluk, enerji kaybı, bebek bakımı nedeniyle uyku düzensizlikleri, beden imajında bozulma gibi nedenler annelerin babalardan daha düşük puan almasına sebep olabilir (Ahlborg ve diğerleri, 2009; Leeman ve Rogers, 2012). Doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik doyumu ve cinsel yaşam kalitesi arasındaki ilişki incelendiğinde annelerin depresif belirti düzeyi arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır. Bu sonuç şaşırtıcı olmakla birlikte babaların bu süreçte anneler ile daha fazla ilgilendikleri için olabilir. Nitekim babanın anneye olan ilgisinin ve desteğinin evlilik uyumunu en fazla etkileyen değişken olduğu çalışmalarda bildirilmiştir (Kutlubay ve Aröz, 2021). Annelerin yeni doğum yaptığı bu dönemde; desteğe ihtiyaç duyduğu ve bu desteği eşinden beklediği bilinmektedir (Aydm, Palancı Ay, Yazıcı Topçu ve Aktaş, 2022; Gülşen ve Doğan Merih, 2018). Doğum sonu dönemdeki eş desteği; anneye duygusal destek sağlayarak annenin stresle etkili baş etmesini, yeni döneme uyum sağlamasını, psikolojik olarak kendini iyi hissetmesini sağlayan en önemli desteklerden biridir (Eslahi, Bahrami, Allen ve Alimoradi, 2021; Kızılırmak, Calpbincici, Tabakan ve Kartal, 2021). Doğumdan sonra annenin depresyon riski ve evlilik uyumu değerlendirilerek, baba desteğinin artırılmasına yönelik eğitim planlamaları yapılabilir. Çalışmada babaların depresif belirtiler düzeyi arttıkça evlilik uyumu algısı da azalmaktadır. Bunun sebebinin ise babaların yaşadıkları stresin, annenin etkilememesi için yoğun bir çaba içine girerek kendi ruh sağlığını olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Depresyon öyküsü, planlanmamış gebelikler ve aile iletişim sorunlarının varlığı babalarda depresif belirtilerin artmasına sebep olduğu çalışmalarda belirtilmiştir (Gümüş, Keskin, Alp, Özyar ve Karsak, 2012; Serhan ve diğerleri, 2013). Nitekim bu çalışmada da babaların %33,3'ü plansız gebelik olduğunu bildirmişlerdir.

Anne ve baba depresif düzeyi ile cinsel yaşam kalitesi arasındaki ilişki incelendiğinde ise annelerin depresif düzeyi arttıkça cinsel yaşam kalitesi azalmaktadır. Depresif belirtilerin cinsel yaşamı olumsuz etkilediğini bildiren çalışmalar mevcuttur. Doğum sonu dönemde annelerin hormonal düzeyi, yeni bir bebeğin bakımı, yorgunluk, gerginlik, olumsuz duygular hissetme, beden imajı gibi nedenlerden dolayı doğum sonu cinsel yaşam kalitesi etkilenmektedir (Millheiser, 2012; Paladine, Blenning ve Strangas, 2019; Rezaei, Azadi, Sayehmiri ve Valizadeh, 2017). Doğum sonu dönem annelerin depresif belirtileri yoğun yaşadığı dönemdir. Eşyle yaşamış olduğu çatışmalar, önceden var olan depresyon öyküsü, stres durumları doğum sonu depresyon riskini arttırır (Bilgi ve Bilge, 2021). Yine aynı şekilde babalarında depresif belirti düzeyi arttıkça cinsel yaşam kalitesi azalmaktadır. Cinselliğin karşılıklı bir etkileşim olduğu düşünüldüğünde anne ve babanın depresif belirti düzeylerinin cinsel yaşam kalitesini etkilemesi sonucu kaçınılmazdır.

Araştırma bulguları bütüncül değerlendirildiğinde anne ve babaların depresif belirti düzeyleri hem evlilik uyumlarını hem de cinsel yaşam kalitesini etkilemektedir. Yapılan regresyon analizinde annede görülen depresif belirti düzeyleri evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini % 49.6 oranında açıklarken, babalarda görülen depresif belirtiler düzeyi evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini %70 oranında açıklamaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak, doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyi evlilik uyumunu ve cinsel yaşam kalitesini etkilemektedir. Anne ve baba arasındaki evlilik uyumu çocukların sağlıklı fiziksel ve psikososyal gelişim gösterebilmesi için önemlidir. Bu bağlamda kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan uzman hemşirelerin, psikiyatri hemşiresi ile işbirliği içerisinde doğum öncesi dönemden başlayarak hem annelerin hem de babaların depresif belirti düzeylerini değerlendirmeli ve buna yönelik baş etme becerilerini içeren, girişimlerde bulunulması önemlidir.

Öneriler

Anne ve babalara prekonsepsiyonel dönemde depresif belirtilerinin erken dönemde tanımlanabilmesi ve bu belirtiler ile etkili baş edebilmesi için alanında uzman psikiyatri ve kadın sağlığı ve hastalıkları hemşirelerinin ve sağlık bakım sağlayıcılarının eğitim ve danışmanlık verilmesi hatta psikoeğitim programlarına dahil edilmesi önerilir.

Sınırlılıklar

Araştırmadan elde edilen bulgular sadece veri toplama araçlarının uygulandığı tarihlerde, bir eğitim araştırma

hastanesinin kadın doğum polikliniğine gelen ve araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler ile sınırlıdır.

Beyannameler

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi için bir üniversitenin Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 24.03.2022 tarih, 0148 sayı numarası ile etik onay ve araştırmanın yürütüleceği kurum yönetiminden uygulama izni (Tarih: 29.03.2023, Sayı: 212431200) alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan çiftlerden araştırmaya katılacağına dair sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Yayın İzni

Uyulanamaz

Veri ve materyallerin mevcudiyeti

Uyulanamaz

Çıkar Çatışması Beyanı

Araştırmamızda herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Uyulanamaz

Yazar Katkıları

DAD ve EDTÖ araştırmayı tasarlamıştır, veri toplamayı iki yazarda gerçekleştirmiştir. İki yazarda verilerin analizini yapmış ve yorumlamış olup, makale yazımını gerçekleştirmiştir. DAD eleştirel incelemede bulunup her iki yazarda son halini okumuş ve onaylamıştır.

Teşekkür

Değerli vakitlerini ayıran anne ve babalara teşekkür ederiz.

Kaynaklar

Ahlborg, T., Misvaer, N. ve Möller, A. (2009). Perception of Marital Quality by Parents with Small Children. *Journal of Family Nursing*, 15(2), 237–263. doi:10.1177/1074840709334925

Akpınar, B. ve Kırılıoğlu, M. (2020). Bazı değişkenler açısından evlilik uyumunun incelenmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun evlilik uyumuna etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 736–746.

Alvarez-Segura, M., Garcia-Esteve, L., Torres, A., Plaza, A., Imaz, M. L., Hermida-Barros, L., Burtchen, N. (2014). Are women with a history of abuse more vulnerable to perinatal depressive symptoms? A systematic review. *Archives of Women's Mental Health*, 17(5), 343–357. doi:10.1007/s00737-014-0440-9

Aydın, R., Palancı Ay, Ö., Yazıcı Topçu, T. ve Aktaş, S. (2022). Annelerin Erken Postpartum Dönemdeki Eş Desteği Algısının Postpartum Stres Üzerine Etkisi. *STED / Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 31(2), 126–133. doi:10.17942/sted.1027517

Banaei, M. ve Dashti, A. (2018). Sexual Dysfunction and its Associated Factors After Delivery: Longitudinal Study in Iranian Women. *Materia Socio Medica*, 30(2), 198. doi:10.5455/msm.2018.30.198-203

Biebel, K. ve Alikhan, S. (2018). Paternal Postpartum Depression. *Journal of Parent and Family Mental Health*, 1(1). doi:10.7191/parentandfamily.1000

Bilgi, K. ve Bilge, Ç. (2021). Postpartum Dönemin Görünmeyen Yüzü: Cinsel İşlev Bozukluğu. *Karya Journal of Health Science*, 2(3), 88–92. doi:10.52831/kjhs.845668

Bodenmann, G., Ledermann, T. ve Bradburry, T. N. (2007). Stress, sex, and satisfaction in marriage. *Personal Relationships*, 14(4), 551–569. doi:10.1111/j.1475-6811.2007.00171.x

de Pierrepont, C., Polomeno, V., Bouchard, L. ve Reissing, E. (2016). Que savons-nous sur la sexualité périnatale ? Un examen de la portée sur la sexopérinatalité – Partie 2. *Journal de Gynécologie Obstétrique et Biologie de la Reproduction*, 45(8), 809–820. doi:10.1016/j.jgyn.2015.11.001

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, L. (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39–47.

Eslahi, Z., Bahrami, N., Allen, K. ve Alimoradi, Z. (2021). Spouse's social support in the postpartum period, predictors and its relationship with postpartum depression in a sample of Iranian primiparous women. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 154(1), 24–30. doi:10.1002/ijgo.13488

Falah-Hassani, K., Shiri, R., Vigod, S. ve Dennis, C.-L. (2015). Prevalence of postpartum depression among immigrant women: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Psychiatric Research*, 70, 67–82. doi:10.1016/j.jpsychires.2015.08.010

Gelaye, B., Rondon, M. B., Araya, R. ve Williams, M. A. (2016). Epidemiology of maternal depression, risk factors, and child outcomes in low-income and middle-income countries. *The Lancet Psychiatry*, 3(10), 973–982. doi:10.1016/S2215-0366(16)30284-X

Giallo, R., D'Esposito, F., Cooklin, A., Mensah, F., Lucas, N., Wade, C. ve Nicholson, J. M. (2013). Psychosocial risk factors associated with fathers' mental health in the postnatal period: results from a population-based study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 48(4), 563–573. doi:10.1007/s00127-012-0568-8

- Goodman, J. H. (2004). Paternal postpartum depression, its relationship to maternal postpartum depression, and implications for family health. *Journal of Advanced Nursing*, 45(1), 26–35. doi:10.1046/j.1365-2648.2003.02857.x
- Gülşen, Ç. ve Doğan Merih, Y. (2018). Doğum Sonu Dönemde Anneler Kimden Hangi Desteği Bekliyor? *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 4(1), 20–34.
- Gümüş, B., Keskin, G., Alp, N., Özyar, S. ve Karsak, A. (2012). Prevalence of postpartum depression and related variables. *New Symposium Journal*, 50(3), 145–154.
- Hunt, T. K. A., Caldwell, C. H. ve Assari, S. (2015). Family Economic Stress, Quality of Paternal Relationship, and Depressive Symptoms Among African American Adolescent Fathers. *Journal of Child and Family Studies*, 24(10), 3067–3078. doi:10.1007/s10826-015-0112-z
- Karaçam, Z., Çoban, A., Akbaş, B. ve Karabulut, E. (2018). Status of postpartum depression in Turkey: A meta-analysis. *Health Care for Women International*, 39(7), 821–841. doi:10.1080/07399332.2018.1466144
- Kaura, S. A. ve Lohman, B. J. (2007). Dating Violence Victimization, Relationship Satisfaction, Mental Health Problems, and Acceptability of Violence: A Comparison of Men and Women. *Journal of Family Violence*, 22(6), 367–381. doi:10.1007/s10896-007-9092-0
- Kim, P. ve Swain, J. (2007). Paternal Postpartum Depression. *Psychiatry (Edgmont)*, 4(2), 35–47. doi:10.1542/9781610021982-maternal_postpartum
- Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 7(1), 50–57.
- Kızıl, Z. ve Nazlı, S. (2018). Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Başkent University Journal of Education*, 5(2), 198–211.
- Kızılırmak, A., Calpbini, P., Tabakan, G. ve Kartal, B. (2021). Correlation between postpartum depression and spousal support and factors affecting postpartum depression. *Health Care for Women International*, 42(12), 1325–1339. doi:10.1080/07399332.2020.1764562
- Kublay, D. ve Oktan, V. (2015). Marital adjustment: The examination in terms of value preferences and subjective happiness. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 25–35.
- Kutlubay, R. ve Arıöz, A. (2021). Postpartum Depresyonda Evlilik Uyumu ve Eş Desteğinin Önemi. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1–10. doi:10.51536/tusbada.952511
- Kütmeç, C. (2009). Kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu ve hemşirelik bakımı. *Fırat sağlık hizmetleri dergisi*, 4(12), 11–136.
- Leeman, L. M. ve Rogers, R. G. (2012). Sex After Childbirth. *Obstetrics & Gynecology*, 119(3), 647–655. doi:10.1097/AOG.0b013e3182479611
- Locke, H. J. ve Wallace, K. M. (1959). Short Marital-Adjustment and Prediction Tests: Their Reliability and Validity. *Marriage and Family Living*, 21(3), 251. doi:10.2307/348022
- Matthey, S., Barnett, B., Ungerer, J. ve Waters, B. (2000). Paternal and maternal depressed mood during the transition to parenthood. *Journal of Affective Disorders*, 60(2), 75–85. doi:10.1016/S0165-0327(99)00159-7
- Millheiser, L. E. A. H. (2012). Female Sexual Function During Pregnancy and Postpartum. *The Journal of Sexual Medicine*, 9(2), 635–636. doi:10.1111/j.1743-6109.2011.02637.x
- Ng, K.-M., Loy, J. T.-C., Gudmunson, C. G. ve Cheong, W. (2009). Gender Differences in Marital and Life Satisfaction among Chinese Malaysians. *Sex Roles*, 60(1–2), 33–43. doi:10.1007/s11199-008-9503-6
- Paladine, H. L., Blenning, C. E. ve Strangas, Y. (2019). Postpartum Care: An Approach to the Fourth Trimester. *American Family Physician*, 100(8), 487–491.
- Paulson, J. F. ve Bazemore, S. D. (2010). Prenatal and Postpartum Depression in Fathers and Its Association With Maternal Depression. *JAMA*, 303(19), 1961. doi:10.1001/jama.2010.605
- Ramchandani, P. G., O'Connor, T. G., Evans, J., Heron, J., Murray, L. ve Stein, A. (2008). The effects of pre- and postnatal depression in fathers: a natural experiment comparing the effects of exposure to depression on offspring. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(10), 1069–1078. doi:10.1111/j.1469-7610.2008.02000.x
- Rezaei, N., Azadi, A., Sayehmiri, K. ve Valizadeh, R. (2017). Postpartum Sexual Functioning and Its Predicting Factors among Iranian Women. *Malaysian Journal of Medical Sciences*, 24(1), 94–103. doi:10.21315/mjms2017.24.1.10
- Saotome, T. T., Yonezawa, K. ve Suganuma, N. (2018). Sexual Dysfunction and Satisfaction in Japanese Couples During Pregnancy and Postpartum. *Sexual Medicine*, 6(4), 348–355. doi:10.1016/j.esxm.2018.08.003
- Schlagintweit, H. E., Bailey, K. ve Rosen, N. O. (2016). A New Baby in the Bedroom: Frequency and Severity of Postpartum Sexual Concerns and Their Associations with Relationship Satisfaction in New Parent Couples. *The Journal of Sexual Medicine*, 13(10), 1455–1465. doi:10.1016/j.jsxm.2016.08.006
- Serhan, N., Ege, E., Ayrancı, U. ve Kosgeroğlu, N. (2013). Prevalence of postpartum depression in mothers and fathers and its correlates. *Journal of Clinical Nursing*, 22(1–2), 279–284. doi:10.1111/j.1365-2702.2012.04281.x
- Symonds, T., Boolell, M. ve Quirk, F. (2005). Development of a Questionnaire on Sexual Quality of Life in Women. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(5), 385–397. doi:10.1080/00926230591006502
- Tekin, N. ve Demirel Değirmenci, S. (2022). Ataerkil Kültürde Kadın, Erkek ve Toplum İlişkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 7, 187–198. doi:10.13114/MJH.2022.581
- Top, E. D., Cetisli, N. E., Guclu, S. ve Zengin, E. B. (2016). Paternal Depression Rates in Prenatal and Postpartum Periods and Affecting Factors. *Archives of Psychiatric Nursing*, 30(6), 747–752. doi:10.1016/j.apnu.2016.07.005
- Top, E. D. ve Karaçam, Z. (2016). Effectiveness of Structured Education in Reduction of Postpartum Depression Scores: A Quasi-Experimental Study. *Archives of Psychiatric Nursing*, 30(3), 356–362. doi:10.1016/j.apnu.2015.12.009
- Topaloğlu Ören, E. D. ve Yaşar, Ö. (2023). Doğum sonu dönemdeki kadınlarda benlik saygısı ve cinsel yaşam kalitesi: kesitsel bir çalışma. *Androloji Bülteni*, 246–254. doi:10.24898/tandro.2023.26023
- Tugut, N. ve Golbasi, Z. (2018). Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği - K adını Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması, (January 2010), 172–180.
- Turkish Health Ministers. (2009). *Postpartum care management guideline. Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü*. Ankara.
- Wee, K. Y., Skouteris, H., Pier, C., Richardson, B. ve Milgrom, J. (2011). Correlates of ante- and postnatal depression in fathers: A systematic review. *Journal of Affective Disorders*, 130(3), 358–377. doi:10.1016/j.jad.2010.06.019
- Yılmaz, H., İketenci, R., Yılmaz, A. S. ve Mamirova, C. (2018). Evli Bireylerin Problem Çözmede Kullandıkları Yaklaşımlar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 447–446